

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Białe Błota na 2018 rok.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Białe Błota na rok 2018 będzie stanowił kontynuację podjętych w roku poprzednim i wcześniej działań profilaktyczno – edukacyjnych kierowanych do dzieci i młodzieży oraz do dorosłych mieszkańców Gminy Błota, których celem było przeciwdziałania problemom jakie związane są z nadużywaniem substancji odurzających.

Program stanowi zakres działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze zagadnień społecznych, określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2017r. poz. 783,60,1458)

1. Wprowadzenie

Gwałtowne przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, jakie dokonały się w XX wieku, doprowadziły do przeobrażeń w niemal każdej sferze życia społecznego przyczyniając się do przeobrażenia starych i powstawania nowych problemów społecznych. Niektórzy socjologowie twierdzą, iż współczesne społeczeństwo produkuje znacznie więcej problemów społecznych niż społeczeństwo tradycyjne.

Problem społeczny według literatury to:

- a) **zjawisko, które jest niepożądane społecznie i kłopotliwe** ze względu na natężenie, częstotliwość występowania, zasięg, charakter następstw,
- b) **porusza znaczną część społeczeństwa** - kłopotliwa kwestia musi zaistnieć w świadomości społecznej i uzyskać krytyczną opinię; w ten sposób obiektywnie istniejące zjawisko przeobraża się w subiektywnie odbierany problem społeczny),
- c) **wydaje się możliwe do przewyciężenia** - musi istnieć przekonanie, że problem można rozwiązać; zwiększa to szanse na autentyczne zaangażowanie członków zbiorowości i wypracowanie praktycznych dyrektyw służących jego eliminacji lub minimalizowaniu negatywnych skutków,
- d) **przewyciężenie go jest możliwe poprzez działania zbiorowe** - konieczna jest nie tylko aktywność „profesjonalistów od danych problemów”, ale masowe wsparcie społeczne — uzyskane dzięki zbliżonym sposobom interpretacji zjawiska.

Nie da się ukryć, iż powszechnie dostrzegalne wśród społeczeństwa polskiego. Do problemów społecznych, które w ostatnich dekadach dają najwyraźniej znać o sobie w polskiej rzeczywistości należy zaliczyć: alkoholizm, narkomanię, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, bezradność opiekuńczo-wychowawczą oraz wykluczenie społeczne. Każdy z tych problemów wymaga odmiennego podejścia i działań specjalistów. Priorytetem w polityce społecznej staje się zatem przeciwdziałanie tego typu zagrożeniom oraz podjęcie działań prowadzących do ograniczenia izolacji społecznej oraz zwiększenie integracji społecznej grup i osób zagrożonych występowaniem wyżej wymienionych problemów. Punktem wyjścia wszelkiej interwencji socjalnej jest diagnoza, będąca niezbędnym elementem poprawnie zaplanowanego procesu zmian. Pomaga ona zidentyfikować negatywne, nieakceptowane zjawiska, a także niezaspokojone potrzeby i oczekiwania mieszkańców.

2. Diagnoza problemów społecznych Gminy Białe Błota

Cele i ogólne założenia diagnozy społecznej dokonanej na terenie Gminy Białe Błota miała na celu ukazanie skali problemów uzależnień społecznych na terenie gminy. Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród różnych grup (dzieci, młodzieży, dorosłych mieszkańców, sprzedawców),
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,

- określenie skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazanie rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

Problematyka badania Zakres prac badawczych odnosił się do zdiagnozowania następujących problemów:

· **Problemu alkoholowego (alkoholizmu)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”². Problem alkoholowy jest jednym z najpoważniejszych i najpowszechniejszych problemów społeczeństwa polskiego, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w niniejszej diagnozie.

· **Problemu narkotykowego (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedyceńskich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala problemu wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej na terenie miasta;

· **Problemu nikotynowego (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia oraz dostępności dla dzieci i młodzieży szkolnej na terenie miasta, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców gminy Białe Błota,

· **Zjawisko przemocy na terenie szkoły oraz domu** – Przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Niniejsza diagnoza ukazuje skalę, przyczyn oraz rodzaju problemu.

· **Uzależnienia behawioralne** – niezwiązane z zażywaniem substancji psychoaktywnych. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

3. Dane z przeprowadzonych badań

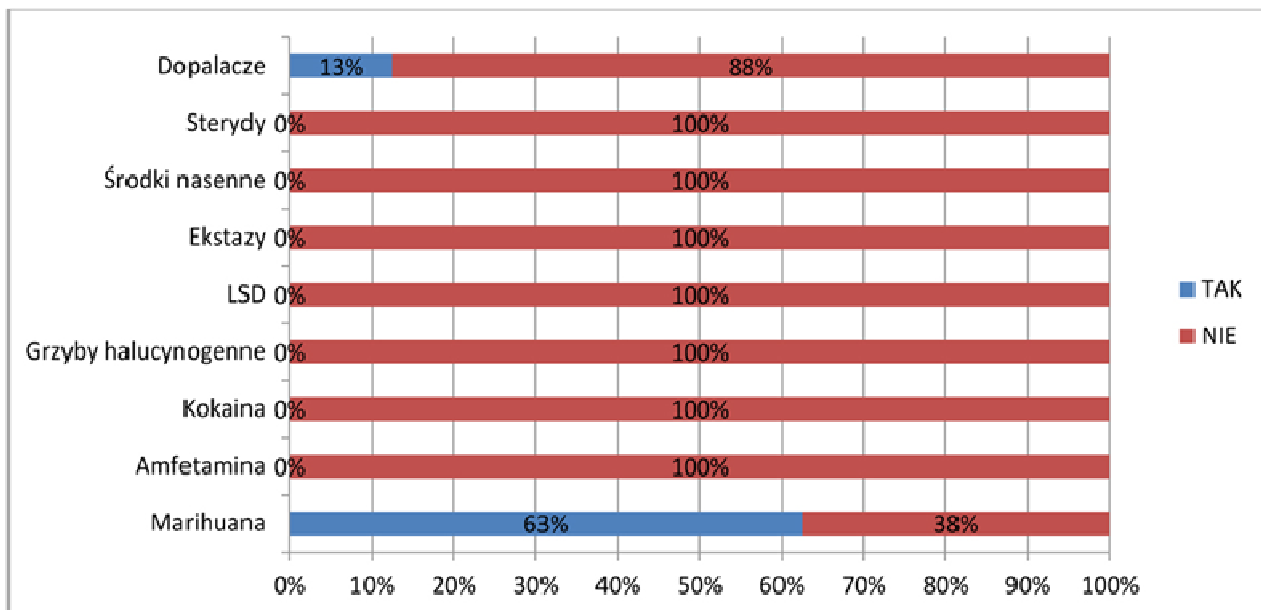
Ideą przyświecającą realizacji niniejszego badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, problemu przemocy, uzależnienia od komputera i Internetu, a także oszacowanie skali występowania tych zjawisk w badanej gminie:

Dorośli mieszkańcy Gminy Białe Błota

Problem narkotykowy to kwestia poruszana w przeprowadzonej diagnozie. Celem tego działania było oszacowanie skali zjawiska w gminie Białe Błota oraz sprawdzenie stanu wiedzy społeczności dotyczącej zjawiska narkomanii.

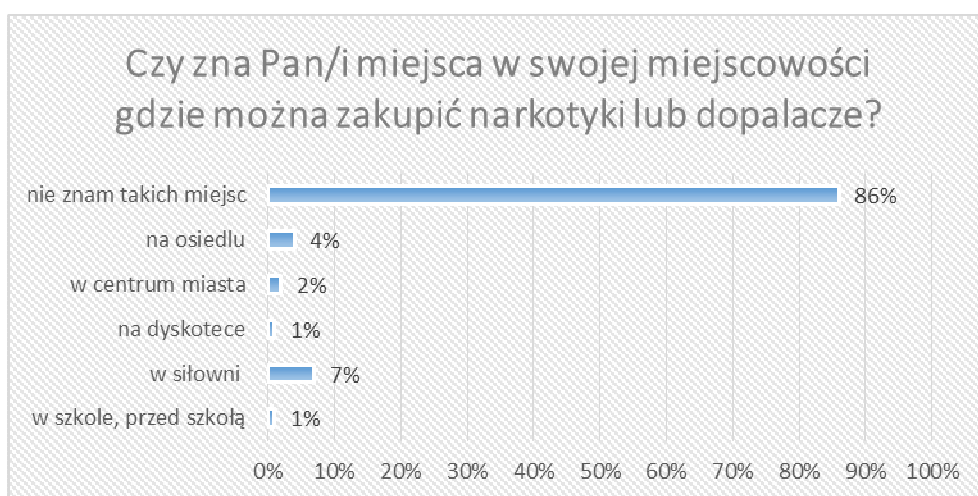
Do kontaktu z narkotykami przyznało się 13% ankietowanych. Spośród nich 1% osób zażywa tego typu substancje od 2 do 5 razy w tygodniu, 5% kilka razy w miesiącu, a 5% sięgało po te substancje kilka razy w roku, oraz 2% zażywało je jednokrotnie. Osoby, które miały kontakt z substancjami psychoaktywnymi przyznali, że sięgali po: marihuanę (63%) oraz dopalacze (13%).

Wyk.30. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

Większość osób sięga po substancje psychoaktywne dla towarzystwa (30%) oraz by zapomnieć o problemach (20%) i by złagodzić stres (10%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na: wpływ znajomych (10%), aby zmniejszyć objawy kaca (10%), bez konkretnego powodu (10%), a także z chęci lepszej zabawy (10%). Większość ankietowanych nie potrafiło ocenić możliwości pozyskania narkotyków na terenie gminy Białe Błota – taką odpowiedź wskazało 70% osób. Zdaniem 17% respondentów, narkotyki są całkowicie niedostępne w Białych Błotach, zdaniem 7% osób są one trudno dostępne, zaś zdaniem 6% ankietowanych te substancje są łatwo dostępne.

Podobnie sytuacja wygląda w przypadku dopalaczy – większość respondentów nie wie, czy w gminie jest możliwość pozyskania tych substancji. Natomiast zdaniem 14% osób dopalacze są całkowicie niedostępne w mieście, zaś zdaniem 6% osób są trudno dostępne. 3% mieszkańców uważa, że dopalacze są łatwo dostępne w mieście. Również zdecydowana większość ankietowanych nie zna miejsc, w których można kupić substancje psychoaktywne – taką odpowiedź wskazało 86% osób. Natomiast zdaniem 7% respondentów substancje te można kupić na siłowni, na osiedlu (4%), w centrum miasta (2%) oraz w dyskotecie (1%) i w szkole (1%).

Celem sprawdzenia wiedzy ankietowanych na temat konsekwencji sięgania po substancje psychoaktywne, poproszono ich, aby ustosunkowali się do kilku stwierdzeń. Jak wynika z udzielonych

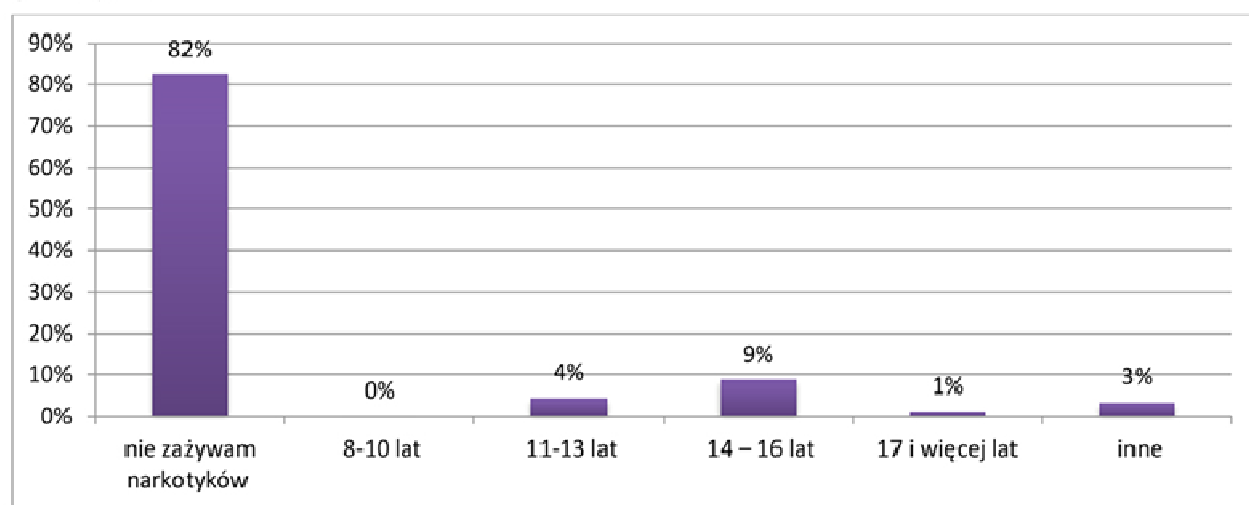
odpowiedzi, mieszkańcy w większości posiadają wiedzę o tych substancjach. 78% osób uważa, że nie należy przychodzić do pracy pod wpływem narkotyków, 61% sądzi, że dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków, 71% sądzi, że posiadanie narkotyków nie powinno być karalne oraz, 77% osób sądzi, iż narkotyki nie są bezpieczne, 71% osób uważa, że okazjonalne zażywanie narkotyków także prowadzi do uzależnień, zaś 69% ankietowanych sądzi, że marihuana nie powinna być klasyfikowana jako narkotyk.

Dzieci i młodzież Gminy Białe Błota

Celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów ze szkół w Gminie Białe Błota oraz sprawdzenie wiedzy uczniów dotyczącej środków psychoaktywnych.

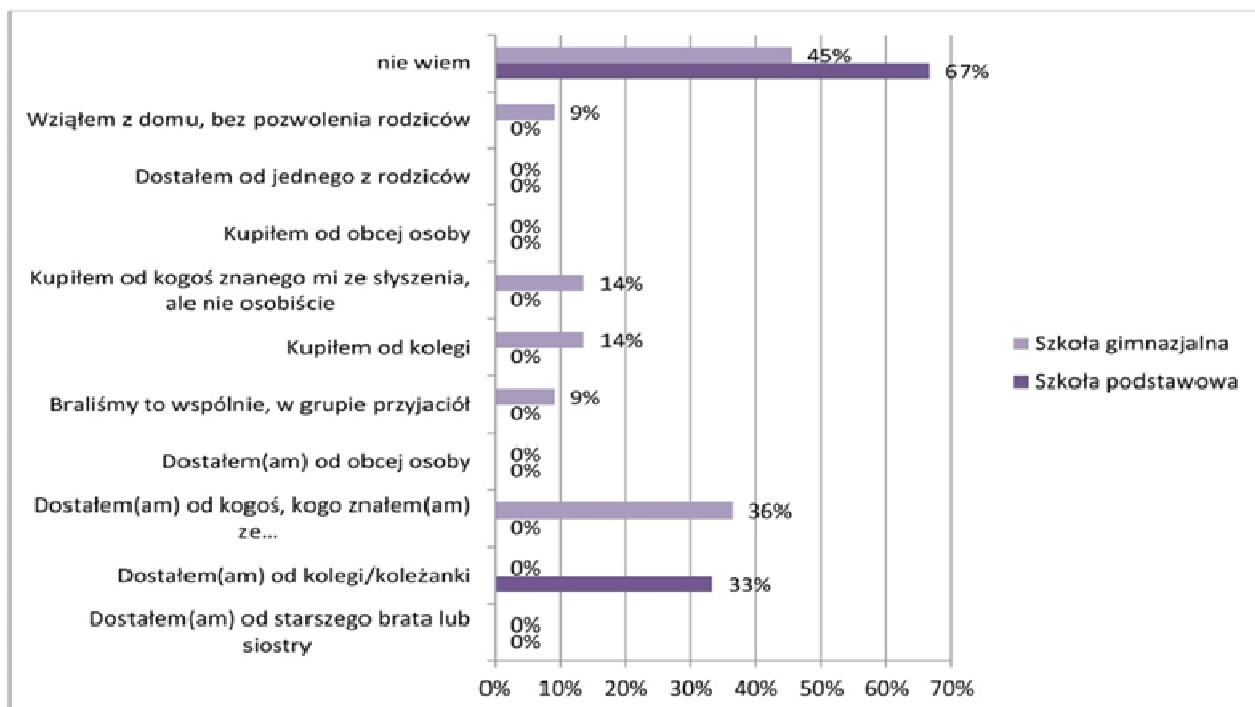
Uczniów szkoły podstawowej zapytano, czy próbowali kiedykolwiek zażywać narkotyki i dopalacze. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, żaden z ankietowanych uczniów nie miał nigdy kontaktu z tego typu substancjami. Najczęściej uczniowie swój pierwszy kontakt z substancjami psychoaktywnymi mieli w wieku 14 – 16 lat (9%), a także w wieku 11 – 13 lat (4%), 17 i więcej lat (1%).

Wyk.76. W jakim wieku spróbowałeś/aś po raz pierwszy substancji psychoaktywnych? – szkoła gimnazjalna

Niezwykle ciekawe wydaje się to skąd uczniowie biorą tego typu substancje, skoro są one prawnie zabronione. Jednak jak wynika z odpowiedzi uczniów, zdobycie substancji psychoaktywnych nie jest niemożliwe. Uczniowie młodsi najczęściej wskazywali, iż: dostali od starszego kolegi/ koleżanki (33%). Natomiast gimnazjaliści przyznawali, iż dostali od kogoś kogo znali ze słyszenia, ale nie osobiście (36%), kupili od kogoś kogo znali ze słyszenia, ale nie osobiście (14%), kupili od kolegi (14%), brali je wspólnie w gronie znajomych (9%) oraz wzięli z domu, bez pozwolenia (9%). Większość osób nie potrafiło jednak udzielić odpowiedzi na to pytanie.

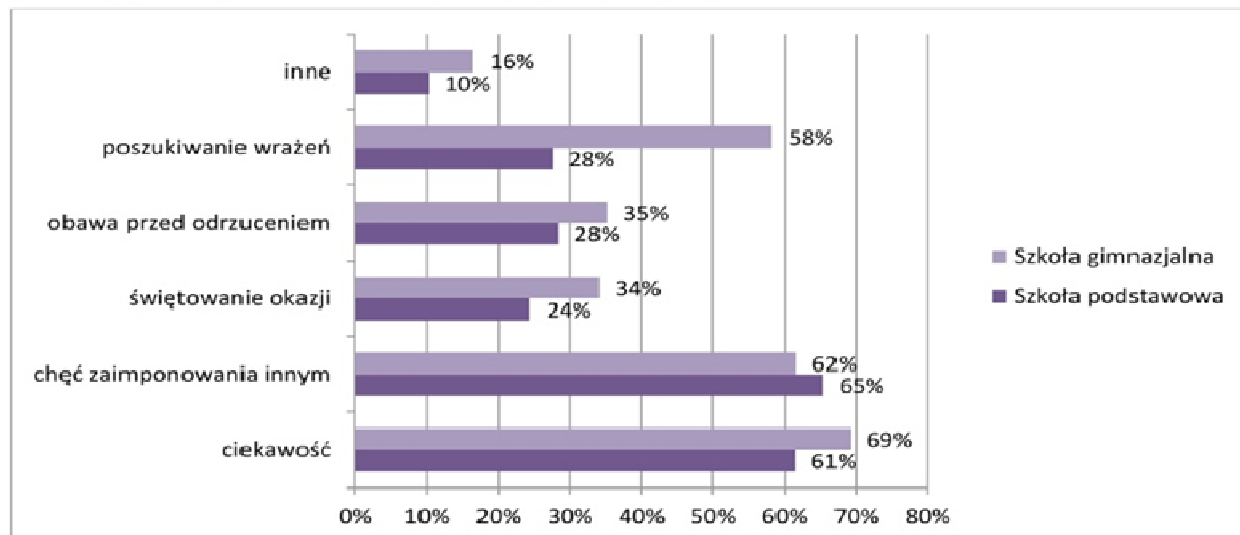
Wyk.77. Skąd wzięłeś(ę) tę substancję?

Ciekawym wydaje się także fakt, z jakiego powodu uczniowie sięgają po środki uzależniające. Z udzielonych odpowiedzi wynika, iż przyjemność i relaksacja oraz motywacje społeczne (33% uczniów młodszych i 10% uczniów starszych) i chęć dobrej zabawy (33% uczniów podstawówki i 15% uczniów gimnazjum) to główne powody sięgania po substancje uzależniające. W dalszej kolejności wskazywano na: chęć zaimponowania w towarzystwie (15% gimnazjalistów), chęć bycia modnym (5% gimnazjalistów) oraz zwyczaj (5% gimnazjalistów).

Dodatkowo uczniów gimnazjum zapytano, czy mieli kiedykolwiek przykre doświadczenia związane z zażywaniem narkotyków lub dopalaczy. Większość uczniów zadeklarowała, że nigdy nie miała przykrych doświadczeń (70%), natomiast 9% uczniów wskazało na problemy rodzinne, po 4% na problemy w szkole oraz problemy finansowe, zaś 17% na inne problemy. Uczniowie szkoły podstawowej zadeklarowali, że nie mieli kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Natomiast 16% uczniów gimnazjum przyznało, że ich rodzice wiedzą o zażywaniu przez nich substancji psychoaktywnych. Zdaniem uczniów, ich rodzice na wieść o zażywaniu przez nich substancji psychoaktywnych, przede wszystkim przeprowadzali z nimi rozmowę (17%), nie reagowali (17%), denerwowali się i wyznaczali karę (11%) oraz szukali pomocy u specjalisty (6%). Dane te pokazują, że rodzice mogą ignorować fakt kontaktu uczniów z środkami psychoaktywnymi.

Wyk.82. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po alkohol, narkotyki, dopalacze, a także papierosy. Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

4. Wnioski i rekomendacje

Dokonując analizy wykonanych badań należy stwierdzić, że Gmina Białe Błota boryka się z problemami społecznymi jednak ich skala **nie jest na rażąco wysokim poziomie**.

Przeprowadzenie badania oraz analiza zebranych ankiet umożliwiła:

- Rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców, ich opinie i postawy względem wybranych zjawisk i zagrożeń społecznych.

- Zapoznanie się z problemami uczniów szkoły podstawowej i gimnazjalnej, szczególnie ich postaw i doświadczeń związanych z wybranymi zagrożeniami społecznymi oraz uzależnieniami, a także poczucia bezpieczeństwa.

- Zaznajomienie się z doświadczeniami sprzedawców alkoholu na temat wybranych zjawisk, szczególnie związanych z problemem alkoholu, narkotyków lub dopalaczy oraz przemyocy.

Poniżej znajduje się podsumowanie wniosków z badania diagnozującego problemy społeczne na terenie gminy Białe Błota.

- Działania profilaktyczne na terenie gminy powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie mieszkańców poprzez różnego rodzaju akcje ulotkowe lub plakatowe oraz kierowanie działań do młodszych uczniów w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych.

- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów przemyocy domowej, alkoholizmu, narkomanii zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe.

- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem przemyocy, uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków. Profesjonalna pomoc pomoże zmniejszyć skutki związane z występowaniem przemyocy w rodzinie na poziomie rodzinnym, jak i społeczności lokalnej.

· Inną formą działań korzystnie wpływających na poprawę skuteczności i efektywności prowadzonych działań profilaktycznych jest inicjowanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze uzależnień, oprócz podnoszenie kompetencji i kwalifikacji kadry specjalistów rekomenduje się również angażowanie tych podmiotów w prowadzone kampanie społeczne i działalności edukacyjne na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom. Związane z występowaniem przemocy w rodzinie na poziomie rodziny, jak i społeczności lokalnej.

· Część zagrożeń społecznych często współwystępuje z problemem ubóstwa, dlatego też istotne jest podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu z powodu trudnej sytuacji materialnej mieszkańców. W tym celu rekomenduje się inicjowanie współpracy podmiotów rynku pracy na rzecz wspierania osób bezrobotnych, podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych umożliwiających mobilność pracowników np. poprzez aktywną współpracę z lokalnymi pracodawcami w zakresie pośrednictwa pracy oraz wspierania osób bezrobotnych w wdrożeniu do pracy.

· Uczniowie szkół oceniają, że zdobywanie substancji takich jak narkotyki i dopalacze na terenie gminy jest możliwe.

· Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemem społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

· Współpraca z mediami jest ważnym elementem budowania społecznego poparcia dla działań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz edukacji społecznej.

5. Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na terenie Gminy Białe Błota.

Celami Gminnego Programu i kierunkami działania są:

- 1) podjęcie działań mających na celu zapobieganie wszelkim uzależnieniom poprzez ograniczenie dostępności i zapotrzebowania na substancje narkotyczne, a przede wszystkim poprzez pracę profilaktyczną w środowisku lokalnym;
- 2) zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej, polegającej na systematycznym i rzetelnym dostarczaniu fachowej wiedzy wszystkim podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń związanych z narkomanią i uzależnieniem;
- 3) stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania narkomanii poprzez nawiązanie współpracy z różnymi instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi w celu realizacji programów edukacji zdrowotnej, zmierzających do modyfikowania stylu życia, propagowania zdrowia psychicznego, kondycji fizycznej, zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków oraz innych używek wśród dzieci i młodzieży;
- 4) zwiększenie liczby programów profilaktycznych w szkołach z uwzględnieniem problemu narkomanii i sposobu zapobiegania temu zjawisku.

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży będzie polegało na:

- 1) organizowaniu i prowadzeniu w szkołach na terenie gminy programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców;
- 2) prowadzeniu konkursów i olimpiad wiedzy o zdrowym stylu życia, wolnego od narkotyków i innych używek, oraz form aktywnego spędzania wolnego czasu;
- 3) zakupie i upowszechnianiu materiałów informacyjno-edukacyjnych oraz materiałów do prowadzenia zajęć profilaktycznych i terapeutycznych w szkołach i innych placówkach oświatowo- wychowawczych;
- 4) organizowaniu i finansowaniu spotkań, szkoleń, prelekcji związanych z narkomanią dla dzieci, młodzieży, nauczycieli, pedagogów, rodziców i członków komisji, policji, pracowników GOPS i innych grup zawodowych;

5) organizowaniu i finansowaniu spektakli teatralnych dot. problemu narkomanii.

Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii będzie polegało na:

- 1) udzielaniu pomocy społecznej osobom uzależnionym i ich rodzinom;
- 2) wspieraniu działalności stowarzyszeń i instytucji oraz organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem narkomanii;
- 3) prowadzeniu działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych, mających na celu odbudowanie i podtrzymywanie umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszkania;
- 4) nawiązaniu współpracy z policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych mających na celu przeciwdziałanie rozprowadzania narkotyków wśród dzieci i młodzieży, dokonywanie stałych i seryjnych kontroli miejsc szczególnie narażonych na działalność dealerów narkotykowych;
- 5) współpracy ze służbą zdrowia, dotyczącej pomocy merytorycznej dla lekarzy rodzinnych oraz dostarczanie materiałów na temat istoty uzależnienia od narkotyków.
- 6) finansowanie szkoleń, udziału w konferencjach, sympozjach dotyczących tematyki działalności profilaktycznej przeciwdziałaniu narkomanii

Wydatkowanie środków

Wydatkowanie środków z działu 851 „Ochrona zdrowia”, rozdziału 85153 – Zwalczanie narkomanii, przy czym przeznacza się na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii kwotę w wysokości: 19.600,- zł. na niżej wymienione zadania:

organizowanie i prowadzenie w przedszkolach, szkołach oraz innych placówkach zajmujących się profilaktyką, na terenie gminy Białe Błota programów profilaktycznych	2.000,00
zakup materiałów profilaktycznych	1.000,00
promowanie zdrowego stylu życia wolnego od narkotyków poprzez organizowanie form czynnego wypoczynku	2.600,00
organizacja wypoczynku letniego z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Białe Błota pochodzących z rodzin dotkniętych nałogami, a w szczególności narkomanią	8.000,00
szkolenia, udział w konferencjach, sympozjach dotyczących tematyki działalności profilaktycznej dla wszystkich osób realizujących zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	2.000,00
wspieranie działań na rzecz tworzenia warunków do powstania alternatywnych miejsc pozaszkolnych spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży z terenu gminy Białe Błota	4.000,00

